

Het gehele boerenbedrijf als landschapselement

“Ik heb zesduizend boompjes aangeplant”

Een soortenrijke eenjarige bloemenrand in de Flevopolder: 'functionele biodiversiteit'

De biologische landbouw als leverancier van groene en blauwe diensten. De Vakgroep biologische landbouw LTO/Biologica heeft er een controleerbaar model voor ontwikkeld: de natuur- en landschapnorm. De Tweede Kamer is enthousiast en pleit voor 1 miljoen euro voor het eerste pilotjaar.

Het natuurplan ligt klaar. Als het aan melkveehouder Gerben Braakman ligt, wordt 5% van zijn 85 hectare omgezet in natuur. Niet zomaar wat losse natuurelementen maar systematisch geïntegreerd in de gehele bedrijfsvoering. Het plan ziet er veelbelovend uit: slootkantbeheer met taluds aan de zuidzijde zodat amfibieën lekker kunnen zonnen, broekbosjes, kruidenstroken, randenbeheer van de graanvelden, knotbomen, hagen, een broedwand voor de oeverwaluw en een vleermuisbunker. Het groenafval van de natuurstroken zal afgevoerd en gecomposteerd worden. Ook is er een wandelpad ingepland, zodat de omwonenden mee kunnen genieten van de fluitende vogels en bloeiende weilandranden. De gemeente Dwingeloo is er blij mee: het natuurplan van Maatschap Braakman past prachtig in de ambitie om het buitengebied te verbeteren. De gemeente geeft een eenmalige subsidie voor de aanleg. De vleermuisbunker is er alvast mee gebouwd. De rest van het plan moet wachten totdat er zicht is op vergoeding voor het beheer.

Wit gebied

Of de beheervergoeding er daadwerkelijk gaat komen, is nog even spannend. Het melkveebedrijf van Maatschap Braakman ligt namelijk in 'wit gebied', dat wil zeggen dat ze in principe niet in aanmerking komen voor subsidie van groene en blauwe diensten. Tegen de stroom in heeft het bedrijf zich beschikbaar gesteld als pilotbedrijf voor de natuur- en landschapnorm. Deze norm is ontwikkeld door de Vakgroep Biologische Landbouw LTO/Biologica. Sjors Willems, secretaris van de Vakgroep: "Onze gedachtegang is dat het landschap in Nederland overall behouden en ontwikkeld zou moeten worden. Het huidige beleid focust vooral op de mooie landschappelijke gebieden, daar gaat het subsidiegeld naar toe, maar ook in de witte gebieden kan biodiversiteit en landschap ontwikkeld worden. Boeren kunnen daar een grote rol in spelen door natuur te integreren in de landbouwkundige bedrijfsvoering. Het bedrijf van Braakman bijvoorbeeld blijft een melkproductiebedrijf en tegelijkertijd kunnen ze het landschap verfraaien."

Hectarevergoeding

Het unieke van de natuur- en landschapnorm is het totaalconcept. De landbouwgrond krijgt geen natuurfunctie maar in alle facetten van de bedrijfsvoering wordt ruimte voor natuur gecreëerd. Zo ontstaat er in het gehele bedrijfsstelsel een infrastructuur voor flora en fauna. Hoewel de natuur- en landschapnorm voor zowel gangbare als biologische bedrijven toepasbaar is, zal de pilot hoofdzakelijk met biologische bedrijven uitgevoerd worden. Sjors Willems: "De natuur- en landschapnorm bestaat uit een aantal eisen, zoals dat minimaal 5% van het areaal boeren natuur moet zijn. Dat moet aantoonbaar en controleerbaar zijn. De biologische bedrijven hebben een praktisch voordeel doordat ze al Skal gecertificeerd zijn."

Als een bedrijf voldoet aan de natuur- en landschapnorm pleit de Vakgroep voor een integrale vergoeding; dat sluit aan op de omvorming van het GLB vanaf 2013. Willems: "Dus geen vergoeding voor de losse natuurmaatregelen, maar een standaard hectarevergoeding van 250 euro. In het voorbeeld van Braakman zou het bedrijf 85 hectare maal 250 euro per jaar moeten ontvangen."

Erfpacht

De Tweede Kamer heeft het plan voor de natuur- en landschapnorm enthousiast ontvangen. Via een amendement vragen ze de minister om een miljoen euro vrij te maken voor het eerste jaar van het vierjarig pilotproject. Als de minister het amendement aanneemt, gaat bij Maatschap Braakman de schop in de grond. Gerben Braakman: "Ik begin direct met planten en graven als er zicht is op beheervergoeding."

De natuur- en landschapnorm is niet voor elk bedrijf geschikt. Douwe Hoogland, biologisch melkveehouder in de Friese Wouden, boert op 150 hectare waarvan 100 hectare erfpacht van Staatsbosbeheer. Met nog een andere biologische melkveehouder en een groot aantal gangbare boeren heeft hij een weidevogelcollectief. Douwe Hoogland: "Bij

ons wordt de beheervergoeding, zoals een uitgestelde maai-datum en nestbescherming, gecompenseerd in de pacht. Dat doen we al 17 jaar zo."

Windbreker

Gerrit Marsman van EKO-boerderij de Eerste in Marknesse heeft nog nooit van de natuur- en landschapnorm gehoord. Hoewel je zijn bedrijf al van afstand herkent aan de grote hoeveelheid houtwallen en bomenrijen, is hij niet zo geïnteresseerd in subsidieregelingen. Marsman: "Op het moment dat ik subsidie krijg, zal ik het niet weigeren, maar ik ben geen subsidieopper. In de beginjaren van ons bedrijf heb ik zesduizend boompjes aangeplant. Ook doen wij wat aan slootkantbeheer. Maar of je dat nou een groene dienst moet noemen, daar heb ik zo mijn twijfels over. In mijn optiek gaat het bij natuurontwikkeling om een fatsoenlijk stukje ecologie en niet om economie. Het economische aspect is misschien dat ik altijd een combinatie maak met een landbouwkundige functie. Een poeltje maak ik op een plek waar het ook fungeert als afwatering en de bomenrij is een windbreker voor de koude Noordenwind. Natuurlijk moet je je bedrijf economisch rondzetten maar ik geloof er niet in dat je alles, alles, alles in geld moet uitdrukken. Of mijn bedrijf economisch gezond is? We werken al 22 jaar biologisch en mijn kinderen gaan het bedrijf voortzetten. Dat ze het overnemen is voor mij een gezondheidswaarde."

BioVak

De biologische boer als leverancier van groene en blauwe diensten. Tijdens de BioVak zullen de kansen, knelpunten en verschillende meningen en inzichten aan de orde komen tijdens het openingsseminar, de discussiegroepen en workshops. Gerben Braakman en Sjors Willems zijn aanwezig om meer te vertellen over de natuur- en landschapnorm. ■

Gerrit Marsman:
"Een poeltje maak ik op een plek waar het ook fungeert als afwatering."

Debat
Biodiversiteit
Biologische boeren gaan groene diensten leveren
Do 21 januari, 11.00 uur
Paviljoen 1 - bioKennis

Poel West